

Recordant Salvador Alavedra i Joaquim Cardellach

Cada vegada m'ho poseu més difícil. Ja no em demaneu que glossi un president, sinó que avui ens hem reunit aquí per glossar-ne dos. I us confesso que em fa por que se'm gastin les paraules, o que els meus adjectius us semblin pobres o potser repetitius, perquè —sabeu?— en Salvador Alavedra i en Joaquim Cardellach compartien més d'una virtut.

No em mireu així, presidents i expresidents presents a la sala, que ser el cap de colla d'Amics de les Arts i J-o-v-e-n-t-u-t-s M-u-s-i-c-a-l-s —deixeu-m'hi posar èmfasi ara que jo ho tenim escrit amb totes les lletres— no és garantia d'atresorar cap mèrit; jo en sóc la prova vivent.

Però no ens torbem en digressions poca-soltes, que no fos cas que l'esperit d'en Joaquim Vancells es comencés a inquietar a la sala d'aquí al costat, mentre l'espectre d'en Jacint Morera comença a afinar la guitarra per cantar-nos una cançó “desbarrada”. No, la conyeta ximple ve després.

Ara, tan seriosament com calgui —però no massa— i per ordre d'edat, deixeu-me que us parli en primer lloc d'en **Salvador Alavedra**.

Si la presidència d'en Salvador hagués estat un ocell, no sabia si decidir-me per comparar-la amb una àguila reial o amb un paó. Perquè el president Alavedra va volar alt, però va volar curt: només va ser dos anys al capdavant de la Junta de l'entitat, de gener de 1970 a gener de 1972. Dos anys ens els quals, tanmateix, van passar coses importants. El febrer de 1971, per exemple, ens vam posar d'acord amb Belles Arts de Sabadell per editar la revista TS, però encara era humida la tinta, que ja ens l'havien segrestat (i no ens van demanar cap rescat, però ens van tenir tres anys fent papers per poder-la tornar a publicar).

Però el més important va venir un mes després, el 17 de març de 1971, quan el quintet del Josep Puigbò i el trio del Pere Ferré van fer el concert inaugural a la Jazz Cava del carrer Sant Quirze, un projecte que el Salvador Alavedra havia ajudat a fer possible, no només com a president, sinó també com a mecenes.

No se'n va cansar mai de fer de mecenes el Salvador, perquè ell, que vivia l'amor a la cultura com un deure cívic, entenia que els artistes —i les entitats que els acullen— necessiten el suport dels qui estimen l'art. Per això, als anys 50, es va implicar activament en la campanya per finançar un

nou pas de Setmana Santa, el “pas de la Verònica”, el “pas de l'Armiño” —l'amic escultor a qui es va encarregar la feina, per admiració i per donar-li suport—; el “pas dels artistes”, va ser el nom amb què va acabar sent conegut a la ciutat.

Salvador Alavedra va ser mecenes de la Biennal, essencial per salvar-ne l'edició de 1965, que en l'últim moment, quan ja era convocada, es va quedar sense el suport econòmic de l'Ajuntament. I també va ser mecenes d'aquesta sala que ara ens acull, ja que gràcies a la donació d'un fons de més de 500 dels seus dibuixos es va poder finançar la restauració de la cúpula, completada l'any 2000. La generositat, infatigable i discreta, del Salvador, va permetre que l'Agustí Bartra i l'Anna Murià s'instal·lessin a Terrassa, en un pis que els va cedir, també el 1971.

El seu va ser un mandat curt, però agitat. Àguila reial d'ales immenses va voler, sobretot, acollir i integrar. Va omplir la seva Junta de joves —Francesc Abad, Albert Novellon, Manuel Royes, Carles Escudé, Joan Rovira...— i a l'assemblea de 1970 se li van revoltar els “tigres”, que van organitzar una candidatura alternativa (això sí, amb ell de president). Poc abans de plegar, va convidar el Cor Montserrat a incorporar-se a l'entitat, i a l'assemblea de 1972 li va passar al seu amic Manuel Junyent “Manos Ligeras” la presidència i una “patata calenta”: la negativa de la Coral Santa Cecília a compartir l'espai amb un altre cor, una negativa que va acabar amb un “exit” sense accent [com aquest dels britànics].

Més enllà del seu curt període de president, la relació de Salvador Alavedra amb l'entitat donaria per hores de parlaments. Es va fer soci d'Amics de les Arts el 1935, amb només 16 anys, i va ser el membre més jove de la tertúlia que abans de la Guerra es reunia diàriament a l'estudi del pintor Nan Vancells, i on acudien també Jacint Morera, Ramon Camí, Joan Morral, Domènec Moliné o Joan Llambés, entre d'altres. En aquella tertúlia, un parell de pisos per sobre dels nostres caps, es van posar els fonaments de la Peña dels Ximpls.

En Salvador va ser un ximple conspicu, assidu a la tertúlia i actiu participant de totes les gresques, però també va ser el “notari” de la Peña. Gràcies a ell conservem les cançons dels Ximpls, que va enregistrar i editar en diversos discs, el 1964 i el 1976, i les lletres de les quals va transcriure en un llibre publicat el 1971. Amb en Manel Junyent, van publicar, el 1977, en ocasió del 50è aniversari d'Amics de les Arts, *Gargots i mala lletra*, que aplega dibuixos d'en Salvador i textos del “Manos Ligeras”. Junyent va prologar *Cartes a Anna*, el primer llibre publicat per en Salvador, el 1972 i, anys després, va ser en Salvador qui va escriure el prefaci de *Del cap i del cor*, i va il·lustrar els textos de l'amic Manel, publicats com a homenatge pòstum, el 1986, precisament sota la presidència de Joaquim Cardellach.

Podria seguir parlant i parlant, d'anècdotes dels Ximples, com la juguesca de lluna —que es va fer el 1958 i es va pagar el 1969, i que va inspirar en Salvador Alavedra una fascinació per l'exploració espacial—; podria parlar de les contribucions del nostre ex-president a l'arqueologia i la història de l'art local; de la seva passió pel col·leccionisme; de la seva insubornable vocació pel dibuix i per la música, que el van portar a centenars de concerts, a la Jazz Cava, al Centre Cultural, o a la Plaça Vella..., amb les seves carpetes, els seus blocs i els seus llapis com a úniques eines per atrapar la màgia efímera de les notes. Podria parlar i parlar... però llavors el mestre de cerimònies se m'empiparia i ens saltaríem el guio!!

Així que només us demano que retingueu un moment quatre paraules: diàleg, compromís, laboriositat i modèstia. De seguida hi tornarem.

Joaquim Cardellach

És possible que molts us penseu que en Joaquim Cardellach va arribar a l'entitat amb la “troupe” del Cor Montserrat, allà per 1972, però us equivoqueu, ja feia força temps que corria per aquí, entre bambolines. Igual que en Salvador, en Quim va començar a sovintejar l'entitat amb poc més de 16 anys, com em va explicar, també fa força temps, l'Albert Novellon:

“La primera activitat d'un grup [de teatre] pròpiament de l'entitat va tenir lloc (...) en l'homenatge a Daniel Blanxart que es va fer pel desè aniversari de Joventuts Musicals, a finals de 1963. Vam organitzar un recital poètic amb Josep Maria Casanovas i Mercè Galí, dirigits per l'amic Montull. Després ens hi vam sumar gent com en Cinto Cuyàs, Carles Grau, Quim Cardellach i jo mateix, i al cap de pocs mesos vam estrenar la nostra primera obra.”

La primera obra estrenada per la formació teatral de Joventuts Musicals va ser *Tres farses russes*, de Txèkhov, el 1964. I l'Albert Novellon recorda que el Quim hi va participar.

Encara faltaven dos anys perquè es fundés el Cor Montserrat i perquè Amics de les Arts i Joventuts Musicals es fusionessin. El Joaquim Cardellach era un actiu militant del moviment escolta, apreciat i admirat pels seus companys pel seu compromís i entusiasme, a qui agradava amb passió la muntanya i fer teatre, i que poc podia imaginar com en serien d'importants a la seva vida aquests dos fets que acabo d'esmentar i dels que ara es compleixen just 50 anys.

El 1967, el Quim s'incorpora al Cor Montserrat i ben aviat s'implica també en l'organització de concerts, tant de música clàssica, com de cançó de protesta i folk, en favor de comitès de solidaritat amb presos polítics. Assumeix la música com una forma de militància, perquè entén que fer cultura és una manera de construir el país, i el seu país és també la seva passió. Com va dir anys després l'Ignasi Utset: *"considerava la cultura com aquest element fonamental i vàlid per a cohesionar i millorar la nostra societat"*.

Manllevo les paraules dels qui el vau conèixer millor que jo, dels que hi vau treballar colze amb colze, i trobo mots reiterats per molts amics i companys: humilitat, senzillesa, sensibilitat, entusiasme, diàleg, treball i... —això també jo ho recordo vivament— un gran somriure. Un somriure que, molts ho han dit, tenia el do de posar pau i obrir el camí cap a les solucions, un somriure que no era en absolut un rictus de la boca, sinó la calidesa d'una mirada franca que et deia: "Va, posem-nos-hi, segur que ens en sortim". Què més se li pot demanar a un president d'una entitat com la nostra?

El Joaquim Cardellach va arribar a la presidència dels Amics de forma imprevista, quan el juny de 1986 va haver de completar el mandat que deixava a mitges el Jaume Canyameres, per incorporar-se al món de la política. I després el Quim s'hi va quedar 4 anys més.

No era un moment fàcil. Feia poc més de mig any que ens havien tancat la Jazz Cava del carrer Sant Quirze —sí, la que havíem inaugurat amb el Salvador!!— després d'un dolorós procés. Portàvem un quants anys fent campanya per poder adquirir el Cercle Egarenc i convertir-lo en la nostra seu. I tot just havíem pogut comprar aquesta sala d'actes —un cop "expropiats" ("esvaïts"? "oblidats"?) els ex-combatents—, que requeria una reforma urgent. Calia vetllar perquè l'Ajuntament fes la reforma promesa del Cercle, i trobar fons per portar la Cava del soterrani a l'àtic...

Però tot i els reptes, la creativitat no s'atura. L'entitat proposa a l'Ajuntament recuperar l'antiga sala de tints del Vapor Amat, construïda per Lluís Muncunill, com a sala per a exposicions singulars. El Santi Rifà s'inventa el cicle CATEX per a la Sala Muncunill, amb artistes terrassencs de projecció internacional, com el Francesc Abad, l'Eulàlia Grau i l'Antoni Miralda. Aquest dissenya i exposa l'aixovar de Lady Liberty, la tradició mitjera de Terrassa envaeix els tabloides, i l'Associació Catalana de Crítics d'Art (ACCA) ens atorga un premi per l'originalitat de l'espai (pel que ben aviat li surten molts "novius" i ens quedem sense).

Amb el Quim celebrem el 60è aniversari dels Amics, el 1987, i la Generalitat, amatent, el 1989 ens dóna un premi per tenir-ne més de 50. Homenatgem l'Isidre Òdena i el Joan Morral, i organitzem un gran simposi sobre l'obra i la figura d'Agustí Bartra.

Però la gent bona i treballadora ben aviat tenen l'agenda plena. El Jordi Roch no es vol deixar escapar un element com el Joaquim Cardellach, i el proposa com a secretari general de les Joventuts Musicals d'Espanya, càrrec que assumeix el 1989. Hi posa moltes ganes, però entre els assaigs del Cor, la col·laboració amb l'Escola de Pedagogia Musical, els viatges per les Espanyes i les reunions del Patronat de la Fundació Cultural de la Caixa d'Estalvis de Terrassa, s'adona que no li queden gaire forats a l'agenda i se les empesca per convèncer l'Ignasi Utset que la cadira de "presi" és més còmoda del que sembla.

Això sí, com és una mica "culturalcoholic", tant punt traspassa la "vara de *mandu*" (ah, no, que són les claus!), li queden desequilibrades les butxaques i accepta ser vocal del Cor Montserrat a la Junta dels Amics i tresorer de la Fundació Torre del Palau. I mentre fa traspàs amb l'Utset, entre cafè i cafè, s'inventen el Concurs de Música de Cambra Montserrat Alavedra, que el Quim dirigeix durant 9 anys... sense deixar mai de cantar.

Recordeu les quatre paraules que havíem deixat esperant-nos sobre una lleixa?

Diàleg, compromís, laboriositat i modèstia.

Mentre llegia els testimonis dels amics i el recull d'obres realitzades pel Salvador Alavedra i el Joaquim Cardellach, mentre escrivia aquestes modestes glosses, em semblava que aquests quatre conceptes eren com notes musicals que es repetien i anaven sonant ara i adés. Actituds i valors que aquests dos grans presidents als que admirem van compartir. Potser perquè són els trets i valors que comparteixen les persones admirables, les que percebem com un referent, a les que volem seguir recordant molt i molt de temps. Per això, volem **que els seus noms quedin gravats per sempre en aquests espais**, uns espais que vam tenir la sort i el privilegi de compartir amb ells.

Adela Farré

2 de juliol de 2016